

Täysistunto

Torstai 13.6.2024 klo 16.00—19.43

2.3. Suullinen kysymys vientivetoisesta palkkamallista (Hanna Räsänen kesk)

Suullinen kysymys SKT 124/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.33 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Olen toiminut 30 vuotta yrittäjänä ja myös työnantajana. Olen myös aina ajatellut, että motivoituneet ja työstään pitävät työntekijät ovat yrityksen suurin voimavara. Palkkaratkaisuilla ja jopa niistä käytävillä keskusteluilla on merkitystä eri alojen vetovoimalle. Tutkimusten mukaan työn vaativuuteen nähden liian matala palkka, kuormittava työ ja liian suuri työmäärä heikentävät työn pitovoimaa.

Hyvä hallitus, olette viemässä eteenpäin niin sanottua vientivetoista palkkamallia. Olette siis kirjaamassa lakiin tiukat raamit yleisen palkankorotuslinjan huomioimisesta sovitelussa. Puututte samalla voimakkaalla kädellä valtakunnansovittelijan valtaan tehdä sovintoesityksiä. Hallitus, olette jättämässä sairaanhoitajat, opettajat sekä varhaiskasvatuksen ammattilaiset ikuisen palkkakuoppaan. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Ben Zyskowitz: Tuo ei ole totta, tuo ei ole totta!] Kysyn teiltä, pääministeri Orpo: oletteko arvioineet, millaisia vaikutuksia [Puhemies koputtaa] olemassa olevalla ehdotuksellanne on sosiaali- ja terveydenhuollon työvoiman saatavuuteen, tai johtaako teidän vauhtisokeutenne siihen, että houkuttelevuus näillä aloilla laskee entisestään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tämä kysymys taitaa kuulua kyllä työministeri Satosen tontille. — Olkaa hyvä.

16.34 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lähdetään nyt ensin siitä liikkeelle, mistä tässä on kyse. Suomen bruttokansantuotteesta 40 prosenttia tulee viennistä. Jos Suomen viennillä ei ole kilpailukykyä, johon myös palkkaratkaisu hyvin keskeisesti vaikuttaa, niin se tarkoittaa sitä, että meillä ei ole myöskään resursseja pitää yllä meidän julkisia palveluitamme. Kaikki perustuu viennin kilpailukykyyn, ja niissä maissa, joissa vienti on hyvin keskeisessä roolissa, palkanmuodostus on pyrittävä rakentamaan niin, että se kilpailukyky on kärkenä ja se huomioidaan myöskin julkista sektoria koskevilla palkkaratkaisuilla. [Anne Kalmari: Hyvästi, Sari Sairaanhoitaja!] Se ei silti tarkoita sitä, että se automaattisesti johtaisi joidenkin alojen palkkakuoppaan. Ruotsissa on ollut 25 vuotta käynnissä tämä järjestelmä, [Antti Kurvinen: Eri malli!] ja siellä on saatu se tulos, että itse asiassa palkkatasa-arvo on jopa hieman parantunut, koska julkisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2024 vp

sektorin työvoimapula-aloilla, kuten vaikka hoiva-alalla ja opetuslalla, palkat ovat nousseet keskimääräistä enemmän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.36 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On kylmä fakta, että hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset ja työmarkkinatoimet osuvat useammin naisiin kuin miehiin. Hallitus syrji pienipalkkaisia naisia ja vaikeuttaa naisvaltaisten alojen arkea. Tämä johtuu siitä, että osa-aikatöiden tekeminen on yleisintä naisilla, matalapalkkaiset alat ovat naisvaltaisia, yksinhuoltajista ja opiskelijoista selvä enemmistö on naisia. Kaikilta näiltä ryhmiltä hallitus nyt leikkaa. Hallitus myös poisti aikuiskoulutustuen, jonka saajista enemmistö on naisia. Entä miltä kuulostaa ikuinen naisvaltaisten alojen palkkakuoppa, jota hallitus nyt tuo eduskuntaan? [Zyskowiczin välihuuto] Naiset ovat valtava voimavara työmarkkinoilla, sillä heidän eliniänodotteensa on pitkä ja moni haluaa tehdä töitä myös eläkkeellä. Siksi hallituksen tulee perua naisvaltaisten alojen ikuinen palkkakuoppa ja madaltaa eläkkeellä töitä tekevien verotusta. Näin keskusta toimisi. Arvoisa ministeri Satonen, mitä toimia teette naisvaltaisten alojen palkkakuopan korjaamiseksi? [Perussuomalaisen ryhmästä: Mitä te teitte?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.37 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos nyt otetaan se Ruotsi esimerkiksi, niin siinä nimenomaan kyse on siitä, että siellä työehtosopimukset ovat usein numerottomia ja julkisella sektorilla pysytään kyllä kokonaisuudessaan siinä viennin päänavauksen linjassa mutta sitten julkisen sektorin sisällä voidaan kohdentaa palkankorotuksia erityisesti työvoimapula-aloille. Kuten jo kerroin, niin naisvaltaiset alat ovat silloin siitä hyötynneet, koska siellä on ollut työvoimapulaa näillä aloilla.

Tämäntyyppinen järjestely olisi täysin mahdollista myös Suomessa. Hallitus on pyrkinyt siihen, että työmarkkinajärjestöt voisivat tästä keskenään neuvotella ja saada aikaan ratkaisun, [Antti Kurvisen välihuuto] joka olisi samantyyppinen kuin Ruotsissa. Valitettavasti nämä neuvottelut eivät ole käynnistyneet, koska SAK ei ole halunnut niihin osallistua. [Suna Kymäläinen: Ai te olette päättäneet tuon valmiiksi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.38 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vuosikymmeninä työelämä on muuttunut paljon. Erityisesti nuorempien työntekijöiden asenteet työtä kohtaan ovat muuttuneet. Työ ei ole enää koko elämä. Tällaisen muutoksen keskellä on entistä tärkeämpää huolehtia siitä, että emme heikennä poliittisella päätöksellä minkään alan vetovoimaa.

Ministeri Satonen, puhuitte Ruotsin sopimusvetoisesta mallista, mutta tämä on vientiveitoinen malli, ja palkankorotukset tehdään täällä meillä yleensä aina prosenttikorotuksina. Korkeampaan palkkaan tulee tällöin euromääräisesti suurempi korotus kuin pienempään palkkaan. Mikäli tätä ajan kuluessa yhä suurenevaa eroa ei voisi pienentää enää muita alo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2024 vp

ja suuremmilla palkankorotuksilla, naisvaltaisilla matalapalkka-aloilla työtä tekevät tulevat putoamaan ikuiseen palkkakuoppaan. Tästä on kysymys teidän ajamassanne palkkamallissa. [Anne Kalmari: Hyvin tiivistetty!]

Kysyn teiltä, arvon hallitus: Pidättekö naisvaltaisten yhteiskunnan kannalta kriittisten alojen työntekijöiden työtä vähempiarvoisena? Miksi olette tuomitsemassa kättilöt, [Puhemies koputtaa] sairaanhoitajat, opettajat ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset [Puhemies koputtaa] ikuiseen palkkakuoppaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen.

16.39 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luulen, että olisi kaikkein parasta se, että näissä palkkaratkaisuissa huomioitaisiin työvoimapula-alojen tilanne nykyistä selvemmin, erityisesti silloin, kun julkisen sektorin palkoista päätetään, ja jos näin toimitaan, niin silloin nimenomaan nämä naisvaltaiset työvoimapuolassa olevat alat pärjäävät siinä paremmin, kuten Ruotsissa on tapahtunut. Mutta se täytyy muistaa, että jos me ei pidetä huolta tästä meidän viennin kilpailukyvästä, niin meillä ei yksinkertaisesti ole mahdollisuutta rahoittaa tätä yhteiskuntaa. Ja sen takia se lakiesitys lähtee siitä, että valtakunnansovittelijan tulee huomioida kilpailukyky ja julkisen talouden kestävyys, kun niitä palkkaratkaisuja tehdään, minkä pohjalta valtakunnansovittelija tulee ne esityksensä antamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

16.40 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nyt työministeri sanoi, että malli ei ole sama kuin Ruotsissa ja että se voisi olla sama kuin Ruotsissa, mutta se ei ole sama kuin Ruotsissa, koska SAK ei neuvottele. Mutta tähän tästä päätätte. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin hallitushan tästä päättää, ja hallitushan täällä tekee nyt päätöksiä siitä, millä tavalla tämä malli kirjataan Suomessa. Se voisi olla parempi, mutta se ei ole. [Sanna Antikainen: Ette halua neuvotella!]

Tässä on työmarkkinoilla muitakin heikennyksiä, jotka ovat nimenomaan sukupuoleen sidonnaisia ja liittyvät naisvaltaisiin aloihin: määräaikaistuuksien helpottaminen, irtisanomissuojan heikentäminen. Myös aikuiskoulutustuen poisto, joka täällä aikaisemmin mainittiin, on yksi sellainen tekijä, joka osuu nimenomaan naisvaltaisiin aloihin. Haluan kysyä teiltä, ministeri Satonen: Miten te olette ottaneet huomioon sukupuolen, sukupuolivaikutukset, kun näitä kysymyksiä on pohdittu? [Vasemmistoliiton ryhmästä: Ei mitenkään!] — Ja minä kysyn tätä ministeri Satoselta, en ministeri Grahn-Laasoselta, koska tämä on työmarkkinapoliittinen kysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.41 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos kysymyksestä. Käydään nyt läpi tämä tilanne. Siis hallitus on nyt lähettänyt lausunnoille lakiesityksen, jonka tarkoituksena on auttaa valtakunnansovittelijaa puolustamaan yleistä linjaa, ja tämä on se esitys, joka on tulossa lausuntokierroksen jälkeen eduskuntaan. Vaikka se täällä eduskunnassa tulisi hyväksytyksi, se ei poista sitä, että on jatkossakin mahdollista neuvottelemalla hakea sentyyppistä ratkaisua kuin Ruotsissa on tehty, jos nämä neuvotteluosapuolet neu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2024 vp

vottelupöytäan menevät ja haluavat sen asian ratkaista. Mutta on täysin selvää, että meidän kansantalous ei kestä, jos meillä ei ole sellaista järjestelmää, joka tukee valtakunnansovittelijaa siinä työssä, että hän pystyy puolustamaan tätä viennin päänavausta ja yleistä palkkalinjaa. [Antti Kurvinen: Hänen asemansa heikkenee!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

16.42 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime syksy ja alkuvuosi olivat työmarkkinoilla todella repivää aikaa. Olimme silloin kyllä aidosti huolissamme siitä, miten hallitus tulee tästä selviämään, miten Suomi tulee selviämään tästä sotkusta. Sääntöihin ja sitoumuksiin perustuva kulttuuri ei ole turhaa. Se on osoittanut Suomessa toimivuutensa. Keskusta on sopimisen kannalla. Merkittäviä työmarkkinauudistuksia tulee aina edistää yhdessä sopien [Perussuomalaisten ryhmästä: Tyhjä paperi!] ja tasapainoisia ratkaisuja hakien. Kysyn teiltä, pääministeri Orpo: oletteko arvioinut, miten nämä teidän aikaisemmat sotkunne ja neuvotteluhaasteenne tulevat vaikuttamaan ensi syksyn palkkaneuvotteluihin? [Antti Kurvinen: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.43 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän erityisesti tästä kysymyksestä, koska meillä on tästä jo näyttöä. Ennen tätä hallitusta Suomessa oli sellainen hallitus, joka ei toteuttanut minkäänlaisia työmarkkinauudistuksia, jos kaikki työmarkkinajärjestöt yhdessä eivät olleet niistä samaa mieltä. Ja nyt te esitätte tätä samaa menettelytapaa, että me emme toisi tänne esityksiä, joita kaikki työmarkkinajärjestöt eivät yksimielisesti kannata. [Antti Kurvinen: Vastatkaa kysymykseen! — Välihuutoja vasemmalta] Sen hallituksen jäljiltä meidän julkinen talous oli sellaisessa kunnossa, että me jouduimme aikamoisiin pelastustalkoisiin. Ihmettelen kyllä, [Hälinää — Puhemies koputtaa] jos tämä on keskustan linja. [Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.